

Vägen till ett Europa utan gränser

RECENSERAD BOK

ISAAC STANLEY-BECKER

Europe without Borders. A History,
Princeton University Press, 2025, ISBN 9709161768. 399 sidor

Eskil Wadensjö

Sverige ingår tillsammans med övriga länder i EU och EES i Schengenområdet (med undantag för Irland och Cypern). Det utgör ett område där det inte ska finnas några gränskontroller för varor, tjänster och individer. Det är viktigt i många avseenden. Det påverkar efterfrågan på arbetskraft genom dess effekter på inomeuropeisk handel och det påverkar sammansättning av arbetskraft i de länder som ingår genom rörlighet mellan olika medlemsländer. Det finns också andra effekter genom olika regler för det europeiska samarbete inom Schengenområdet som att det är tillåtet med utstationering av arbetskraft från ett land i området till ett annat. Kunskaper om hur arbetsmarknaderna i de olika länderna hänger samman är viktigt för förståelsen av hur arbetsmarknaden fungerar i flera olika avseenden.

Efter att EU bildats av sex länder 1957 fanns det fortfarande gränskontroller mellan de olika länderna och rörligheten av människor, tjänster och varor var begränsad i olika avseenden. Det fanns kritik av dessa begränsningar bland annat av de som fraktade varor mellan länderna mot långa köer och väntetider vid gränserna mellan medlemsstaterna. Det uppstod en stark önskan att förenkla rörligheten i olika avseenden. Detta kom också att ske i olika steg. Denna utveckling beskrivs på ett ingående och läsvärt sätt av Isaac Stanley-Becker i boken *Europe without Borders. A History*.

FÖRFATTARE

Eskil Wadensjö, professor,
Institutet för social forskning, Stockholms
universitet, eskil.wadensjo@sofi.su.se

DOI: <https://doi.org/10.58236/aa.28518>

© Författaren/författarna. Detta är en Open Access-artikel som distribueras enligt Creative Commons, licens CC-BY 4.0

De två första stegen i bildandet av Schengenområdet var att Beneluxländerna redan 1958 träffade en sådan överenskommelse vad gäller att ta bort gränskontroller mellan de tre länderna och att Frankrike och Västtyskland gjorde ett motsvarande avtal mellan sina båda länder 1984. År 1985 möttes representanter för dessa fem länder i Schengen, en stad i Luxembourg gränsande till Frankrike och Västtyskland. Italien som var det sjätte av de länder som bildade EU deltog inte. De fick där till stånd en preliminär överenskommelse som undertecknades vid ett avslutande möte på ett fartyg på floden Mosel utanför Schengen. Till den preliminära överenskommelsen fanns ett par bilagor med listor över dels länder som kunde ge problem vad gäller oönskad migration (främst länder i Afrika och Asien), dels länder från vilka migration kunde ge säkerhetsproblem (främst länder i det kommunistiska Östeuropa). Dessa listor blev inte offentliga då men finns med som appendix i boken. Förutom att underlätta rörlighet mellan medlemsländerna var ett mål att få en enhetlighet vad gäller migration av asylsökande från länder utanför Europa. De som sökte asyl i ett land som ingick i Schengenområdet kunde bara söka detta i ett land och kunde inte vid avslag söka i ett annat av länderna. Och samma regler för att bevilja asyl skulle gälla i alla medlemsländerna. Det inrättades också övervaknings- och kontrollorgan i form av Europol (European Union Agency for Law Enforcement Cooperation) och Frontex (European Border and Coast Guard Agency).

Överenskommelsen i Schengen behövde sedan behandlas i de deltagande ländernas politiska organ och det var i flera fall en mycket komplicerad process med stora skillnader mellan ländernas uppfattningar om hur reglerna för att bevilja asyl skulle vara utformade. Det blev ytterligare komplikationer i förhandlingarna i samband med återföreningen av Tyskland (om hur de från Östtyskland skulle behandlas). Men år 1990 kunde efter förhandlingar vid ett nytt möte på fartyget på Mosel utanför Schengen en överenskommelse tecknas som trädde i full kraft 1995. Efterhand blev stegvis allt fler länder medlemmar i Schengenområdet. Undantagen bland EU-länderna är nu Irland som istället har en liknande överenskommelse med Storbritannien och Cypern som ännu inte uppfyller alla krav.

Isaac Stanley-Becker ger i *Europe without Borders. A History* en mycket noggrann och intresseväckande presentation av bildandet av Schengenområdet och de många komplikationer som fanns på vägen till en överenskommelse. Ett nästa steg kan bli att utvärdera effekterna av denna överenskommelse. Hur har den påverkats arbetsmarknaderna i de länder som ingår i området i olika avseenden?